

UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ ČVUT V PRAZE NA TRHU PRÁCE

Jana Šafránková

Úvod

V letech 2000–2005 bylo na Českém vysokém učení technickém v Praze (ČVUT) realizováno na požadavek rektora a vedení vysoké školy celkem šest reprezentativních sociologických průzkumů (čtyři průzkumy studentů). V roce 2003 a 2005 se uskutečnily na sebe navazující dva reprezentativní průzkumy absolventů ČVUT, s finanční podporou Fondu rozvoje vysokých škol a rektorátu ČVUT.

Cílem průzkumu na téma Uplatnění absolventů ČVUT v Praze na trhu práce bylo získat informace o uplatnění, o pracovním postavení, kariéře, úspěšnosti absolventů všech fakult ČVUT, o využívání získaných znalostí z vysoké školy v profesi, o hodnocení znalostí získaných na vysoké škole a o nedostatcích vysokoškolské přípravy z pohledu potřeb praxe. Šetření navazovalo na průzkum absolventů ČVUT v roce 2003 (absolventi z let 1994 až 2000) a v roce 2005 se zaměřilo na absolventy z let 1985 až 1993 a 2001 až 2003, takže nyní existují informace od absolventů z let 1985 až 2003.

Analýza výsledků předloženého sociologického výzkumu přinesla celou řadu cenných informací o uplatnění absolventů ČVUT na trhu práce. Data získaná výzkumem lze označit za reprezentativní pro celý základní soubor. Vysokoškolské studium a důležitost vzdělání představuje pro absolventy ČVUT vysokou hodnotu. Byl zjišťován pracovní status a zařazení respondentů, jejich působení v jednotlivých odvětvích národního hospodářství, v různých typech podniků atd. Výzkum přinesl i řadu doplňujících informací k této problematice. Přínosné vzhledem k potřebám ČVUT je především relativně podrobné hodnocení výuky z hlediska využití znalostí a získaných poznatků v praxi. Výsledky mohou sloužit vedení ČVUT k získání základních informací o uplatnění absolventů všech fakult, které lze použít při přípravě přijímacího řízení na jednotlivé obory studia, postupně upravovat koncepci a model studia, a tím i profesní profil studenta a absolventa fakult ČVUT.

1. Sociální status, resp. sociální postavení absolventů ČVUT

Změny realizované v České republice po roce 1989 jsou spojeny s možnostmi většího a hlubšího rozvrstvení (diferenciace) ve všech základních oblastech společnosti, v ekonomice, politice, kultuře, způsobu života i společenského, sociálního postavení, statusu.

V rámci průzkumu byly sledovány jen vybrané charakteristiky:

1. oblast práce, charakteristika struktury pracovní činnosti a náplně práce;
2. sociální postavení, resp. pozice v socioekonomické oblasti, tj. zaměstnanec, soukromý podnikatel;
3. oblast moci, tj. vztah nadřízenosti a podřízenosti, výkon řídicích funkcí;
4. oblast příjmu.

1.1. Sociální postavení, pozice absolventů ČVUT

Sociální postavení bylo sledováno v těchto kategoriích: zaměstnanec, samostatný podnikatel, nezaměstnaný, další formy (mateřská – rodičovská dovolená, domácnost, invalidní důchodce apod.) v %.

	2005	2003
1) zaměstnanec	63,7	72,4
a) na plný úvazek	61,5	
b) na zkrácený úvazek	2,2	
2) samostatný podnikatel	21,4	10,8
a) na živnostenský list	10,5	
b) podnikatel (firma do 10 zam.)	6,9	
c) podnikatel (firma nad 10 zam.)	4,0	
3) současně zaměstnán a podniká	10,1	7,0
4) nezaměstnaný	0,1	0,2
5) mateřská – rodičovská dovolená	2,3	5,9
6) v invalidním důchodu	0,1	
7) v domácnosti	0,1	
8) jiné	2,2	

Výsledky šetření naznačují poměrně značné rozdíly mezi absolventy z let 1994–2000 (výzkum z roku 2003) a absolventy převážně z let 1985–1993 (2/3 respondentů). Ve věkově starších skupinách je výrazně větší podíl osob, které samostatně nebo soukromě podnikají a o to méně respondentů, kteří jsou na pozici zaměstnanců. Z hlediska počtu zaměstnání 85 % absolventů mělo v roce 2005 jedno zaměstnání, v roce 2003 to bylo 87 %. 5 % vykonávalo dvě a více zaměstnání a 10 % kromě zaměstnání podnikalo na živnostenský list.

1.2. K některým aspektům mobility absolventů ČVUT

Profesní mobilita

V rámci průzkumu byla tato problematika sledována dvěma otázkami

1. zda absolvent pracuje v absolvovaném oboru
2. jaké byly důvody případné změny

Na otázku, **zda absolvent pracuje v oboru, který vystudoval**, odpověděli respondenti takto (v %):

	2005	2003
a) ano	56	65
b) v příbuzném oboru	25	24
c) v jiném oboru	19	11

Podle výsledků průzkumu méně než polovina absolventů tří fakult, z toho dvou tzv. velkých, nepůsobí v oboru, který vystudovali; jde o Fakultu strojní, Fakultu elektrotechnickou, Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou a kromě toho u tří fakult Fakultu strojní, Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou, Fakultu dopravní v průměru 30 % působí v jiném oboru. Toto zjištění je nutno vzít v úvahu při posuzování či zpracování koncepce vzdělávacích programů na ČVUT i jednotlivých fakultách.

Jak hodnotit profesní mobilitu? Podle jakých kritérií?

Celkově lze uvést, že absolventi ČVUT (ze sledovaného období) prokazují značný stupeň mobility, schopnosti adaptace na pracovním trhu v České republice. Při porovnání s celkovou spokojeností

v současném zaměstnání či povolání vyplývá, že 78 % absolventů ČVUT je spokojeno (velmi 26 %, spíše spokojeno 52 %).

Pokud se jedná o tu část absolventů (19 %), kteří působí mimo absolvovaný obor, pak byly uváděny tyto důvody:

■ práce v oboru byla špatně placená	25 %
■ absolvovaný obor přestal respondenta zajímat	24 %
■ byla to práce mimo bydliště	13 %
■ nemožnost sehnat práci v oboru	11 %
■ jiné důvody	28 %

Změny zaměstnavatele

O dalším aspektu mobility absolventů ČVUT vypovídají údaje o změnách zaměstnavatele. O poměrně značném stupni mobility svědčí, že jen 36 % dotázaných nezměnilo od ukončení studia zaměstnavatele, u dvou třetin (64 %) ke změně došlo, a to jednou v 25 %, dvakrát ve 20 %, třikrát a vícekrát v 19 %.

Nejméně „stability“, pokud jde o zaměstnání, uváděli absolventi Fakulty stavební (28 %), Fakultu strojní (30 %), nejvíce Fakultu architektury (54 %), Fakultu dopravní (77 % – jedná se pouze o absolventy po roce 2000).

Naopak nejčastěji, třikrát a vícekrát, změnili zaměstnání absolventi Fakultu strojní (24 %), Fakultu stavební (22 %) a Fakultu jadernou a fyzikálně inženýrskou (18 %), nejméně často Fakultu architektury a Fakultu dopravní.

Důvody změny zaměstnavatele

Nejčastěji je uváděn nedostatek perspektiv (23 %), lepší výdělek (19 %) a organizační změny (13 %), dále pak pracovní atmosféra (9 %), rodinné a zdravotní důvody (8 %), nesoulad mezi pracovní náplní a zájmy absolventa (7 %), bytové důvody (5 %). Těchto 7 důvodů ovlivnilo 84 % případů změn zaměstnavatele.

V některých případech změna zaměstnavatele je spojena s odchodem z absolvovaného oboru, jedná se o 154 případů z 828.

Č L Á N K Y

Plnou shodu práce a absolvované specializace uvádí jen 23 %, nejčteněji Fakulta architektury (30 %), nejméně často Fakulta strojní (13 %). Jestliže sloučíme plnou a převážnou shodu, pak u dvou třetin (60 %) respondentů můžeme uvést, že v podstatě jde o shodu práce a specializace se značnými rozdíly mezi fakultami, např. mezi Fakultou architektury 82 % a Fakultou stavební 68 %. V případě Fakulty strojní je to jen 42 % a Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské 45 %, tedy menšina. Pokud jde o odlišnost práce a absolvované specializace, pak jde především o Fakultu strojní, ve 43 % se neshoduje (plně 20 %, převážně 23 %). Ve srovnání s výsledky šetření z roku 2003 se shoda mezi prací a absolvovanou specializací snížila.

Horizontální a vertikální mobilita

Jak se z hlediska horizontální a vertikální mobility měnilo sociální postavení absolventů ČVUT po ukončení studia? U většiny absolventů „došlo“ v průběhu zaměstnání (jedná se pouze o část absolventů, kteří jsou v zaměstnaneckém poměru), ke zvýšení sociálního postavení, statusu, ale současně nelze pominout, že téměř u dvou pětín ke změně nedošlo a u nepatrné části se sociální postavení dokonce snížilo (alespoň podle subjektivního vyjádření respondentů). Rozdíly mezi fakultami jsou celkově malé s výjimkou Fakulty architektury, kde se zvýšilo sociální postavení především změnou pracovní organizace, resp. zaměstnavatele.

1.3. Podnikání

Podstatná část absolventů ČVUT je v různé míře a formě spojena s podnikáním. Podle již uvedených informací jde o více než 30 %, z toho 11 % zaměstnává pracovní síly, 11 % pracuje na živnostenský list a 10 % spojuje obě formy činnosti, tj. zaměstnanec-kou a podnikatelskou. Tyto údaje mohou do určité míry souviset s hodnocením vysokoškolské přípravy

– kritické posouzení přípravy na samostatnou činnost a podnikání.

Podrobnější charakteristiku vztahu k soukromému podnikání obsahují údaje v uvedeném přehledu (na konci stránky).

Údaje „vypovídají“ o celkové socioekonomické orientaci absolventů ČVUT, značné identifikaci s tržním hospodářstvím (svědčí o tom i další informace, např. v podílu na řídicí činnosti).

1.4. Řídicí činnost

Řídicí činnost vykonává (z hlediska celku absolventů ČVUT) více než polovina, 51 %, neřídí 49 % (2003 65 %) dotázaných.

V tomto případě existuje výrazná odlišnost podle roku ukončení. Ze „starších“ absolventů je ve vedoucí funkci 61 %, neřídí 39 % a z „mladších“ 40 %, neřídí 60 % (2003 35,5 %) respondentů.

Podle fakult nejvíce zastávají vedoucí funkci absolventi Fakulty strojní 58 %, Fakulty stavební 55 %, dále následuje Fakulta elektrotechnická 45 % a s třetinovým podílem Fakulta dopravní 31 % (u Fakulty dopravní se jedná o absolventy pouze po roce 2000, takže počet manažerů ve věkové skupině patří k nejvyšším), Fakulta architektury 33 %, Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská 28 %. V roce 2003, u absolventů z let 1994–2000, jsou absolventi fakult v tomto pořadí – Fakulta dopravní 44 %, Fakulta stavební 39 %, Fakulta strojní 35 %, Fakulta architektury 34 %, Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská 32 %, Fakulta elektrotechnická 30 %.

Většina absolventů, kteří vykonávají řídicí práci působí jako vedoucí samostatného oddělení, menší

Uvažujete, že byste začal soukromě podnikat? (v %)

	2005	2003
1. již podnikám v činnostech spojených se studovaným oborem	23,7	16,4
2. již podnikám v činnostech, které nesouvisejí se studovaným oborem	9,5	3,6
3. podnikal jsem, ale již nepodnikám	6,4	0,0
4. ano, uvažuji o tom, že začnu podnikat ve vystudovaném oboru	10,0	14,1
5. ano, uvažuji o tom, že začnu podnikat, ale v jiném oboru	5,7	8,7
6. o soukromém podnikání neuvažuji	44,7	57,2

část pak řídí více útvarů a nebo působí jako vrcholový manažer. Funkci vrcholových manažerů vykonává 16 % (2003 6 %) absolventů. Nejvíce respondentů z Fakulty strojní 22 %, Fakulty stavební 15 %, Fakulty elektrotechnické 13 %, Fakulty jaderné a fyzikálně inženýrské 14 %, Fakulty architektury 11 %, Fakulty dopravní 6 % absolventů po roce 2000 (2003 Fakulta dopravní 10 %, Fakulta stavební 7 %).

Podle roku ukončení jsou opět výrazné odlišnosti, TOP manažerů je mezi „staršími“ absolventy 23 % a „mladšími“ 6 %.

18 % dotázaných vede samostatné oddělení. Na jednotlivých fakultách jsou počty relativně shodné mezi 14–21 %. Mistrů jsou 3 %, nejvíce na Fakultě stavební 5 %.

Funkci vedoucího projektového týmu zastává 11 % respondentů, nejvíce na Fakultě architektury 22 %, Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské 11 %, Fakultě elektrotechnické 16 %. Mezi absolventy podle věku není výraznější rozdíl. Samostatnou výkonnou práci zastává 65 % absolventů.

2. Hodnocení výuky – přínos vysokoškolského studia

Z hlediska srovnání výsledků průzkumů z let 2003 a 2005, se jeví jako důležité zjištění, které ukazuje na shodnost přínosu jednotlivých částí výuky z pohledu praxe. Lze konstatovat, že i když se obě sledované

skupiny absolventů výrazně liší délkou praxe a zkušenostmi (zkoumaní absolventi jsou z let 1985–2003), je jejich hodnocení výuky až obdivuhodně stejné. Dlouhodobě převažuje jejich spokojenost s teoretickými i odbornými znalostmi.

2.1. Spokojenost s volbou studia

Spokojenost s volbou studia na ČVUT projevilo 77 % dotázaných, stejný obor by znovu studovalo 63 %, jiný obor na fakultách 14 % dotázaných, netechnicky zaměřenou specializaci 15 %. Za významné lze považovat, že 84 % respondentů by v případě nové volby vysokoškolského studia opět zvolilo technický obor (v šetření v roce 2003 činil jejich podíl 88 %). 15 %, kdyby mohlo, by zvolilo studium na fakultě netechnického zaměření (2003 11 %).

Na otázku „Kdybyste se v současné době mohl(a) znovu rozhodnout, zda studovat na vysoké škole či nikoliv, pak byste volil(a)“, odpověděli absolventi tak, jak je uvedeno v tabulce na této straně (v %, podle fakult, a – průzkum 2005, b – průzkum 2003)

2.2. Spokojenost se získanými poznatky na fakultách z pohledu současných zkušeností z praxe

V hodnocení vysokoškolské přípravy absolventy ČVUT se průzkum zaměřil především na:

A. Hodnocení vybraných složek vysokoškolského studia. Byla zvolena hlediska, která lze zařadit do tří oblastí.

	ČVUT	Fakulta						
		stavební	strojní	elektrotechnická	jaderná a fyzikálně inženýrská	architektury	dopravní	
Stejnou fakultu, stejný obor	a	63	67	49	65	56	96	75
	b	69	71	66	72	46	86	55
Stejnou fakultu, jiný obor	a	14	11	16	22	11	4	6
	b	11	12	10	12	8	0	14
Jinou fakultu technického směru	a	7	3	16	5	11	0	14
	b	8	6	11	5	24	1	18
Jinou fakultu netechnického směru	a	15	18	17	8	22	0	6
	b	11	10	12	9	23	13	14
Nestudoval bych na vysoké škole	a	1	1	2	0	0	0	0

Č L Á N K Y

1. První skupina zahrnuje aspekty vztahující se k odborné (technicko-odborné oblasti). Lze do ní zařadit

- teoretické znalosti
- speciální znalosti
- praktické znalosti a dovednosti
- technické myšlení
- orientaci v oboru
- analytické a koncepční schopnosti
- vazbu mezi teorií a praxí
- práci s výpočetní technikou

2. Druhá oblast se týká hodnocení přípravy na řídicí a organizační činnost, jako na důležitou složku činnosti významné části absolventů ČVUT a lze k ní zařadit i přípravu na samostatnou a podnikatelskou činnost, která má, v současných podmínkách, velmi

důležitý význam a odráží i reálnou pracovní pozici absolventů na trhu práce.

3. Třetí oblast se vztahuje na humanitní a společensko-vědní část vysokoškolské přípravy, zaměřuje se na problematiku vztahu člověka (individua, případně skupiny) a společnosti (k její mezo a makrostruktuře). Do této oblasti lze zařadit:

- jazykové znalosti
- společensko-vědní základy a znalosti o společnosti
- znalosti pro „ práci s lidmi“
- schopnosti sebeprosazení a sebe prezentace

B. Hodnocení základních forem vysokoškolské přípravy:

- Přednášky, cvičení, semináře, projekty, komplexní projekty, diplomový projekt, odborné praxe, exkurze

Hodnocení získaných poznatků z hlediska připravenosti pro práci po ukončení studia, v %, ČVUT

V tabulce je spojené hodnocení 1+2 pozitivní a negativní 4+5

Znalosti	1+2	3	4+5
1. technické myšlení	80	16	3
2. teoretické znalosti	77	20	3
3. orientace v oboru	70	26	4
4. analytické a koncepční schopnosti	51	31	18
5. práce s počítači	35	23	42
6. speciální znalosti z oboru	52	36	12
7. všeobecný rozhled, společenskovo vědní základy	36	35	29
8. schopnost sebe prezentace, sebeprosazení	22	30	48
9. praktické znalosti a dovednosti z oboru	19	38	43
10. vztah mezi teorií a praxí	17	43	40
11. jazykové znalosti	11	25	64
12. znalostní předpoklady pro práci s lidmi	13	30	57
13. znalosti z řízení a organizace práce	12	27	61
14. společenskovo vědní vzdělání, současná společnost	12	30	58
15. podnikání, samostatná činnost	9	21	70

C. Spokojenost s celkovou úrovní přípravy z hlediska budoucí praxe, resp. uplatnění.

V průzkumu respondenti hodnotili, podle svých zkušeností z praxe, míru své připravenosti pro práci po ukončení studia. Lze konstatovat, že vysokoškolské studium nemůže zcela připravit své absolventy na podmínky velice různorodé praxe.

Se studiem a jeho podmínkami byla spokojena více jak polovina respondentů. Nejpozitivněji většina absolventů hodnotí získanou schopnost technického myšlení 80 %. Teoretickou připravenost jako velmi dobrou hodnotí více jak tři čtvrtiny dotázaných. Další velmi kladné hodnocení se týká orientace v absolvovaném oboru (hodnotí pozitivně 69 %), analytické a koncepční schopnosti (49 %), speciální znalosti z oboru (42 %), znalosti práce s počítačem a softwarovými programy (36 %). V hodnocení získaných poznatků se shodují všichni absolventi (1985–2003) kromě několika výjimek, které souvisejí s vývojem informačních technologií a se změnou společenských podmínek (jazyky, práce s lidmi).

Nespokojenost se projevuje ve výrazně nižším hodnocení schopnosti sebezprezentace (20 %), praktických znalostí z oboru (11 %), znalostí o práci s lidmi (15 %) a znalostí o řízení a organizaci práce (11 %), získaných znalostí cizích jazyků (7 %).

V hodnocení znalostí získaných ve vzdělávacím procesu se neliší absolventi z let 1985–1993 od absolventů z let 1993–2001.

Porovnání výsledků průzkumu z roku 2003 a 2005 (v %)

Položky s velmi výrazným pozitivním hodnocením (převaha nad negativním).

a) velmi výrazně	2003	2005
Technické myšlení	81:3	80:3
Teoretické znalosti	78:2	77:3
Orientace v oboru	70:5	70:4
b) méně výrazně		
Analytické a koncepční schopnosti	56:13	51:18
Práce s počítači	50:24	35:42
Speciální znalosti z oboru	47:17	52:12
Všeobecný rozhled	35:28	36:29

Převaha negativních hodnocení

Schopnosti sebezprezentace	45:33	48:22
Praktické znalosti	45:19	43:19
Vztah mezi teorií a praxí	45:17	40:17
Jazykové znalosti	56:14	64:11
Znalosti práce s lidmi	60:14	57:13
Společenskovední vzdělání	59:12	58:12
Znalosti řízení a organizace práce	64:12	61:12
Příprava na samostatnou činnost a podnikání	70: 9	

Ve volných otázkách absolventi nejvíce oceňovali získané technické myšlení, přehled a rozhled ve studovaném oboru. Výrazně si museli doplňovat své znalosti jazyků, znalosti a schopnosti při práci s výpočetní technikou (jedná se především o absolventy, kteří končili studium v 90. letech a dříve), dále znalosti z ekonomie, z řízení lidí a managementu, znalosti z komunikace, řešení mezilidských vztahů, z práva a legislativy. Tyto oblasti znalostí uváděli také jako nejvíce chybějící v obsahu studia na fakultě.

2.3. Míra uplatňování znalostí a poznatků v praxi

Absolventi v praxi nejvíce uplatňují následující znalosti, jejichž využívání souvisí jak s požadavky trhu práce, tak s využitím znalostí, poznatků získaných na fakultách ČVUT. Absolventi často při své práci uplatňují technické znalosti (84 %), komunikaci, jednání s lidmi (79 %), ekonomické a obchodní znalosti (56 %), znalosti cizích jazyků (49 %), právní znalosti (35 %) a ekologické znalosti (18 %). Z hlediska sociálních kompetencí musí mít schopnost a způsobilost řešit problémy, komunikovat s lidmi a umět se učit a pracovat v týmu. Částečná odlišnost vyplývá z rozmanitosti pracovního uplatnění po absolvování fakulty.

Absolventi uvádějí, že často při práci uplatňují následující znalosti:

1. technické znalosti	84 %
2. komunikaci, jednání s lidmi	79 %
3. ekonomické a obchodní znalosti	56 %
4. znalosti cizích jazyků	49 %
5. právní znalosti	35 %
6. ekologické znalosti	18 %

2.4. Hodnocení forem studia z hlediska zkušeností v praxi

Pro hodnocení výuky je důležité sledovat, které formy výuky jsou hodnoceny studenty i absolventy pozitiv-

Č L Á N K Y

něji než jiné. Výsledky průzkumů dlouhodobě ukazují na důležitost cvičení a seminářů, především z hlediska možnosti individuálního přístupu vyučujícího a procvičení přednášené látky. Z hlediska praxe a přípravy na budoucí profesi absolventi nejlépe hodnotí ty formy výuky, u nichž se větší měrou mohou podílet svou vlastní činností, a to projekty, diplomové a komplexní projekty a cvičení se značnými rozdíly podle fakult, dále přednášky a semináře. Nejméně pozitivně jsou hodnoceny exkurze a odborné praxe.

Snížení počtu cvičení a seminářů by negativně působilo nejen na dlouhodobou, ale i krátkodobou spokojenost studentů a absolventů fakulty.

Hodnocení forem studia, v %, ČVUT, srovnání mezi průzkumy 2003 a 2005

Formy pedagogického procesu	2005		2003	
	1+2	4+5	1+2	4+5
Přednášky	42	16	44	15
Cvičení	69	4	65	7
Semináře	53	11	47	12
Projekty	61	11	64	10
Komplexní projekty	54	13	59	13
Odborné praxe	37	34	34	36
Exkurze	31	36	36	33
Diplomový projekt	61	15	70	10

2.5. Celkové hodnocení ČVUT z hlediska vybavení absolventa znalostmi

Celkové hodnocení ČVUT a jeho fakult z hlediska vybavení absolventa znalostmi ukazuje na míru spokojenosti s úrovní vysokoškolské přípravy a je důležitým zpětnovazebným indikátorem pro každou vysokou školu.

Polovina až dvě třetiny absolventů dlouhodobě uvádějí, že jsou spokojeni se znalostmi, získanými během studia na fakultě. Více jak třetina je spokojena částečně a jen necelá desetina projevila nespokojenost. Z hlediska možných změn na své fakultě absolventi navrhovali, z pohledu svých praktických zkušeností, změny v koncepci výuky, možnost získání praktických zkušeností během studia, zlepšení jazykových znalostí a dovedností a zlepšení přístupu některých učitelů ke studentům.

2.6. Doplnování kvalifikace po ukončení studia

Více než tři čtvrtiny absolventů si doplňovali kvalifikaci po ukončení studia, polovina na podnikových

kurzech. Z hlediska požadavku o témata kurzů celoživotního vzdělávání je zájem, s odlišností podle fakult, o odborné a aplikované disciplíny (45 %), o ekonomii a management (20 %), o řízení lidí, sociologii podniku, personalistiku (16 %), právo a legislativu obcí (7 %), o problematiku životního prostředí (5 %), z teoretických o matematiku a fyziku (3 %).

2.7. Schopnosti důležité pro dobré uplatnění v praxi

Jako nejdůležitější jsou uváděny absolventy fakult následující schopnosti (2003/2005):

Jako tři nejdůležitější jsou uváděny ČVUT v %, 1985-93/2001-03	2003
1. schopnost řešit problémy	81 % 80 %
2. schopnost učit se, získávat nové poznatky	75 % 79 %
3. schopnost komunikovat s lidmi	72 % 67 %
4. týmová práce	52 % 53 %
5. schopnost prosadit se	39 % 38 %
6. nést riziko	46 % 35 %
7. schopnost přizpůsobit se požadavkům podniku	32 % 33 %

Pořadí faktorů schopností je v obou průzkumech stejné. Absolventi fakulty z let 1985 až 2003 se relativně shodují v názorech na důležité sociální kompetence.

Za nejdůležitější považují absolventi ČVUT především schopnost a způsobilost řešit problémy, schopnost učit se, získávat nové poznatky, dále schopnosti komunikace s lidmi. Polovina absolventů zdůrazňuje nezbytnost schopnosti pracovat v týmu. Absolventi s delší praxí zvýrazňují schopnost nést riziko. Z uvedených poznatků lze hypoteticky odvodit, že v praxi nejde o přizpůsobování se dané situaci podniku, resp.

organizace, jako spíše o schopnosti řešit problémy v dobré komunikaci s lidmi. Důležité přitom je, že takové názory zastávají nejen absolventi ve vedoucích funkcích. Získané poznatky svědčí o tom, že absolventi se v těchto otázkách v podstatě shodují, jsou jednotní bez výraznějšího rozdílu vlivu absolvované fakulty i roku absolvování. Částečná odlišnost vyplývá z rozmanitosti pracovního uplatnění po absolvování fakulty.

3. Doporučení

Analýza výsledků sociologického výzkumu přinesla řadu cenných informací o uplatnění absolventů ČVUT. Na základě výsledků průzkumu lze navrhnout zvážit zvýšení významu faktorů, které vedou k možnostem lepšího uplatnění absolventů ČVUT na trhu práce v České republice, jako jsou:

- samostatná a odpovědná práce studentů,
- podíl výuky k týmové práci, k získání znalostí a dovedností v sociálních vztazích na pracovišti jako je komunikace s lidmi, možnosti řízení a vedení pracovních skupin apod.,
- vhodnost zvážit možnosti propojení teorie a praxe v rámci výuky,
- připravit koncepci celoživotního vzdělávání na fakultách a její propagaci v podnicích, protože respondenti uvádějí, že mají zájem o tuto formu a chtějí ji absolvovat na fakultách.

Nejdůležitější poznatky a problémy

- Z hlediska pracovního uplatnění tři čtvrtiny absolventů ČVUT pracují jako zaměstnanci, jedna třetina podniká, jedna desetina současně je zaměstnána a podniká.
- Uplatnění absolventů je relativně široké, absolventi pracují v mnoha odvětvích národního hospodářství i v oblastech společnosti. Největší podíl absolventů ČVUT, jedna třetina, pracuje ve stavebnictví, ostatní v dalších odvětvích (po 2–6 %). Více jak 80 % se uplatňuje ve shodné specializaci nebo v příbuzném oboru, který na ČVUT vystudovali.

■ Řídící funkci vykonává více než polovina dotázaných, nejvíce absolventi Fakulty strojní (58 %) a Fakulty stavební (55 %), většinou jako vedoucí samostatného oddělení, menší část působí jako vrcholoví manažeři (16 %). Projektový tým vede 10 % z respondentů.

■ Existuje poměrně silný zájem absolventů ČVUT o soukromé podnikání, část již soukromě podniká a další o něm uvažují, i když menší část absolventů soukromé podnikání opustila.

Absolventi vykazují schopnost profesní mobility, tj. práce mimo absolvovanou specializaci a změny v zaměstnání, ale relativně nízký stupeň změn týkajících se lokalit (práce v zahraničí, mimo trvalé bydliště, existuje poměrně silná sídelní vazba).

Absolventi zdůrazňují význam rozvoje techniky, technických zařízení, technologií pro seberealizaci a hodnocení jak individuálních, tak společenských možností. Existuje poměrně silný stupeň identifikace s oborem, s odborným technickým zaměřením absolventů ČVUT, jedná se o dlouhodobě působící faktor či znak absolventů vysokých škol technického zaměření (konkrétně ČVUT, s určitou diferenciací podle fakult a oborů).

Zvyšuje se a sílí přesvědčení absolventů ČVUT o významu „mimotechnických“ poznatků a schopnosti pro uplatnění se na současném trhu práce (ekonomické, právní, jazykové, sociální dovednosti, komunikační schopnosti, jednání s lidmi a další).

Absolventi projevují zájem o další vzdělávání, jak v podnikových kurzech, tak na ČVUT. Část vzdělávání si absolventi zajišťovali vlastními finančními prostředky.

Mezi absolventy existuje poměrně značný stupeň identifikace s celkovým charakterem současné společnosti a společenským uspořádáním, zahrnující i kritická hodnocení (viz vztah k soukromému podnikání, řídicí činnosti, hodnocení možností uplatnění znalostí a schopností získaných při studiu na ČVUT).

Stat' byla zpracována ze závěrů a výsledků grantu Uplatnění absolventů ČVUT v Praze na trhu práce (řešitel Jana Šaf-ránková), financovaného FRVŠ Cc 2383 pro rok 2005.